

hírek

A Néprajzi Múzeum új arculata. Tervezők: Demeczky Nóra, Dér Enikő, Kátay Hunor, Kovács Szilárd és Németh Sebestyén

MEGÚJULT A NÉPRAJZI MÚZEUM ARCULATA

¶ Az új arculat kialakításánál a cél a néprajz kulturális sokszínűségéhez illeszthető, az intézmény magyar és nemzetközi tárgygyűjteményének szerteágazó motívumvilágára reflektáló vizuális identitás megalkotása volt. A megújulás elengedhetetlen szempontja, hogy az arculat képes legyen a jelen és a jövő digitális környezetében is megállni a helyét, és képviselni tudja az intézményt a nemzetközi szinten is. Az embléma mintarendszere a négy égtáj irányából olvad össze egy vizuális jellé, ezzel utalva a változatos, minden földrészt magába foglaló gyűjteményre és a múzeum nyitottságára. Kör alakjával és vizuális gazdagságával reflektál az intézmény múltbeli arculatára, ez esetben azonban három különböző jelből egy összetett jel született. Az embléma reszponzívan, háromféle léptékben használható, a különböző médiumokon mégis ugyanazt a vizuális benyomást nyújtja, valamint mintázatából kiemelhető négy alapelemből egy egyszerűen variálható mintakészlet hozható létre, amely a különböző arculati és kommunikációs felületeken biztosítja az intézmény vizuális identitásának felismerhetőségét.

ELHUNYT KILIÁN ISTVÁN

¶ Az irodalomtudományok doktora, nyugalmazott egyetemi tanár 89 éves volt. 1957-től

1972-ig Miskolcon dolgozott, előbb a Földes Ferenc Gimnázium tanáraként, majd a Herman Ottó Múzeum muzeológusaként és a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat megyei titkáraként. 1972-ben Debrecenbe került, a Déri Múzeum irodalmi muzeológusa lett, s itt volt először egyetemi óraadó is. Innét hívta Budapestre az MTA Irodalomtudományi Intézete, és onnantól a kutatásnak és az oktatásnak szentelte életét. A Déri Múzeum szeretettel és hálával emlékezik rá: a múzeum Irodalmi Gyűjteménye 1973-tól létezik teljes értékű nyilvántartási egységként, miután Kilián István elvégezte az addig felgyűlt irodalmi anyag rendezését. Ebből az irodalmi anyagból jött létre a Debreceni Irodalmi Múzeum, amely bemutatja azokat a kapcsolatokat, amelyek a Tiszántúl szellemi központját évszázadokon keresztül a magyar irodalom fejlődéséhez fűzték. (MC)

A PULSZKY TÁRSASÁG KITÜNTETETTJEI

¶ A Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület kismúzeumi tagozata szakmai konferenciáján adta át a Poroszlai-díjat, a halasi Thorma János Múzeumnak.

¶ A Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület húsz pályázó közül választotta ki Az év kiállítása 2021 díjra legérdemesebbeket: négymillió forint alatti bekerülési költségű kiállítás kategóriában a szentendrei

Szabadtéri Néprajzi Múzeum *Vagonlakók – Trianon árvái* című állandó kiállítása, a négy-
millió forint feletti bekerülési költségű ki-
állítás kategóriában pedig a bükkábrányi
Jószerecsse Háza *A vándorló bánya titkai* című
állandó kiállítása kapta az elismerést. Virtuá-
lis kiállítás kategóriában az egri Dobó István
Vármúzeum *Egri borkóstoló – A szőlőművelés
öröksége* című virtuális kiállítása részesült
az elismerésben.

- ¶ A harmincadik születésnapját ünneplő Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület közgyűlésén került sor a társaság elismeréseinek átadására. Idén – tekintettel a kerek évfordulóra – több díj talált gazdára. A Pulszky Ferenc-díjat Hortiné Bathó Edit, a Jász Múzeum (Jászberény) igazgatója és Walterné Müller Judit, a pécsi Janus Pannonius Múzeum történésze vehetett át. Pulszky Károlydíjban részesült Hajagos Csaba, a Kecskeméti Katona József Múzeum történeti-néprajzi osztályvezetője, Németh Szandra történész, a Szabadtéri Néprajzi Múzeum gyűjteményi osztályvezetője és Huszár Mihály, a Marcali Múzeum szakmai igazgatóhelyettese. Éri István-díjat kapott Deme Péter tiszteletbeli elnök és Kurta Mihály, a Múzeumdragógiai Tagozat alapítója és korábbi vezetője. (MC)

DÍJAZOTT MUZEOLÓGUSOK ÉS MÚZEUMOK

- ¶ A Magyarországi Tájházak Szövetsége éves szakmai konferenciáján adta át Az Év Tájháza díjat, amely először került a határon túlra: az elismerést a 2013 óta működő Nagyberegi Tájház érdemelte ki.
- ¶ Kecskeméti Tibor, a Magyar Természettudományi Múzeum egykori főigazgató-he-

lyettese a Magyarhoni Földtani Társulattól munkássága elismeréséül Dudich Endre-emlékérmet, valamint Kubinyi Ágoston-emlékérmet kapott.

- ¶ A Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat a járvány miatt két év díjait adta át: Rómer-éremben részesült Tari Edit régész, Kuzsinszky Bálint-emlékérmet vehetett át Rosta Szabolcs, a kecskeméti Katona József Múzeum igazgatója és Havasi Bálint, a Göcseji Múzeum igazgatóhelyettese, régésze. Ipolyi-éremmel tüntették ki Százados László (Magyar Nemzeti Galéria) és Bodnár Szilvia (Szépművészeti Múzeum) művészettörténészeket, Pasteiner-érmet kapott Bubryák Orsolya és Jernyei Kiss János művészettörténész.
- ¶ Múzeumpedagógiai Életműdíjban részesült Lengyelne Kurucz Katalin, a BTM Aquincumi Múzeum Közönségkapcsolati és Múzeumpedagógiai Csoportjának vezetője.
- ¶ Múzeumpedagógiai Nívódíjban részesültek a Budapesti Történeti Múzeum – Budapest Galéria, a tatai Kuny Domokos Múzeum, a Petőfi Irodalmi Múzeum és a Magyar Nemzeti Múzeum programjai. Különdíjat kapott a BTM Aquincumi Múzeum és Régészeti Park, a szolnoki Damjanich János Múzeum és a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum programja.
- ¶ Családbarát Múzeum elismerésben részesült a Dobó István Vármúzeum, a Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei – Pannonia Reformata Múzeum, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum és Könyvtár Georgikon Majortörténeti Kiállítóhely, a Nagykőrösi Arany János Kulturális Központ, Könyvtár és Muzeális Gyűjtemény, valamint az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark.

¶ Unger Emil-jutaloméremmel tüntette ki a Magyar Éremgyűjtők Egyesülete Elnöksége Szemán Attila történészt, numizmatikust, a Soproni Múzeum Központi Bányászati Múzeumának főmuzeológusát.

¶ Székesfehérvár Városa Schmidl Ferenc Építészeti Díjat adományozott a Robert Gutowski Architects számára a Püspöki Palota szomszédságában, a középkori városfal és bástya romjai felett megépült levéltári, könyvtári, fogadó- és kiállítótéri funkciókkal rendelkező Egyházmegyei Látogatóközpont megtervezéséért.

¶ Pro Architectura díjat kapott Vasáros Zsolt, a Liget Budapest Projekt részeként létrejött Országos Múzeumi Restaurálási és Raktározási Központért. Életművéért ismerték el Bugár-Mészáros Károly György egykori miniszteri biztost, a Magyar Építészeti Múzeum igazgatóját. (MC)

GYARAPODÓ KÖZGYŰJTEMÉNYEINK

¶ Szávost Katalin Ferenczy Noémi-díjas és Gábor-díjas keramikusművész az életművét magas szinten reprezentáló, 81 tételből (117 darabból) álló műtárgygyűjtemest adományozott a Kecskeméti Katona József Múzeumnak.

¶ Az ország legfontosabb szamizdatgyűjteménye került a veszprémi Laczkó Dezső Múzeum birtokába: a múzeum jelentős anyagot vásárolt, és az állományába került a Petőfi Irodalmi Múzeum szamizdatgyűjteményének egy része. A különleges iratanyagot 2023-ban interaktív kiállításon ismerheti meg a nagyközönség.

¶ Ünnepelesen átadták a szombathelyi Smidt Múzeumban a gyűjteményükben őrzött, Ráskay Lea kézírásával 1520 körül írt levelet

a Pannonhalmi Főapátsági Levéltár számára. Az ötszáz éves levelet Bocskay Ilona, a Nyulak-szigeteki (ma Margitsziget) domonkos apácakolostor priorisszája íratta unokaöcsésének, Bocskay Istvánnak, aki néhány évvel később a mohácsi csatában lelte halálát.

¶ Egy Stowasser márkájú basszustárogató (amiből csak kettő van a világon) és egy Sáránszky-hegedű megvásárlásával gyarapította a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zene-tudományi Intézetének Zenetörténeti Múzeumát a Magyar Tudományos Akadémia. A különleges hangszerek a múzeum állandó kiállításában kapnak helyet.

¶ Baji Miklós Zoltán intermedialis művész három – Munkácsy Mihályt, Schéner Mihályt és Gubis Mihályt megtestesítő – téglaszobra a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum tetőzetén kapott helyet. A három alkotás elhelyezése még Ando György múzeumigazgató gondolata volt, aki sajnos a végeredményt már nem láthatta.

¶ Több száz különleges pipa érkezett Németországból az Ossko család ajándékaként a Magyar Nemzeti Múzeumba. A múzeum korábban már vásárolt háromszáz darabot ebből a gyűjteményből.

¶ Egy 17. századi oszmán-török arany ötvös-tárggyal gyarapodott a Magyar Nemzeti Múzeum fegyvergyűjteménye: az arany tetőlemező sodronyos vassapkát, amelyet Esztergom környékén találtak egykor, 22 millió forintért vásárolta meg a múzeum.

¶ A 13. század óta a magyar nemesi családok közé tartozó Konkoly-Thege család teljes levéltárát a Magyar Nemzeti Levéltárnak ajándékozta. A páratlan gyűjtemény körülbelül 850 eredeti, egymással szorosan összefüggő,

a família történetét mintegy nyolc évszázadon át dokumentáló iratból áll, az anyag legértékesebb részét a mohácsi csatát megelőző idők hat darab eredeti, 14–15. századi okmányai jelentik.

¶ Reneszánsz kori utazóláda került a gyulai várba: az egykor Hubay Miklós Kossuth-díjas drámaíró tulajdonában lévő, intarziás, komoly zárszerkezettel és több titkos rekesszel rendelkező, mintegy 170 centiméter hosszú, 70 centiméter magas alkalmatosság valószínűleg a 17. században készült Németországban. A ládát a Petőfi Irodalmi Múzeumban helyezte letétbe az író örökségét gondozó alapítvány.

¶ Megérkezett a Magyar Nemzeti Múzeumba André Kertész több mint ezer fényképe, a gyűjteményt a magyar állam vásárolta meg. A képekből várhatóan 2022-ben nyílik kiállítás. (MC)

CORVINÁK A PERMAFROST ALATT

¶ Magyarország először helyezett el digitalizált kultúrtörténeti dokumentumokat az Északi-sarkvidéki Világarchívum (Arctic World Archive) Spitzbergákon található tárolójában. Az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) gyűjteményéből összeállított válogatást a háromszáz méteres mélységben található trezorban helyezték el. Az archívumba Mátyás király Corvinái mellett Széchényi Ferenc és Apponyi Sándor térképgyűjteményéből származó különleges darabok, valamint az OSZK-ban őrzött, 20. század eleji grafikus plakátok digitális másolatai is bekerültek. A digitális állományokat és a hozzájuk tartozó leíró adatokat (metaadatokat) lézerral másolják át a filmszalagokra, az így összegyűlt fél terabájtnyi (több

mint tizennégyezer darab) felvétel hat filmtekerésre fért el. (MULT-KOR.HU)

MÚZEUMOK

A FENNTARTHATÓSÁGÉRT

¶ A Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület és annak Múzeumandragógiai Tagozata műhelymunkával segíti elő, hogy a hazai múzeumok méltón és eredményesebben vehessenek részt az emberiség előtt álló egyik legnagyobb kihívás megoldásában. A workshop sorozat előadások és műhelymunka keretében segíti a résztvevőket, hogy eljussanak az ENSZ által kitűzött fenntartható fejlődési célok megismerésétől a konkrét, a saját munkájukra vonatkozó cselekvési tervek megalkotásáig. A munkát az NKA támogatja. (MAGYARMUZEUMOK.HU)

MEGNYÍLT A SZABADKŐMŰVES MÚZEUM

¶ Nagyváradon, az 1876-ban alapított László király páholy 1901-ben épült klasszicista otthonában megnyitották a romániai szabadkőművesség „templomát”, amelyet csaknem hatmillió lejes (432 millió forint) uniós támogatással újíttatott fel az önkormányzat. A kiállított anyagot a Romániai Nemzeti Nagypáholy, a Nemzeti Levéltár, Nemzeti Könyvtár és névtelen adományozók biztosították. Még a román nyelvű sajtótermékek is nehezményezték, hogy a kiállított anyag egyáltalán nem foglalja a nagyváradi szabadkőművességgel – sem a Pece-parti páholyról, sem annak jeles tagjairól, például Ady Endréről nem emlékeznek meg –, a fotók, oklevelek, szertartáskönyvek, jelek, szertartási kellékek, portrék a romániai szabadkőművességet

mutatják be. Hiányoznak a többnyelvű feliratok is. A László király páholy működésének bemutatására egy külön projekt keretében kerül majd sor. (ERDON.RO)

MI LESZ A BEREGVIDÉKI MÚZEUMMAL?

¶ A Beregvidéki Múzeum Beregszászon, az egykori Bethlen-kastély nem túl jó állapotú épületében található, amelyet az erdélyi fejedelem 1629-ben építtetett. A több mint hét-ezer tárgyból álló gyűjtemény bemutatja az egykori Bereg vármegye és az itt élő népek – magyarok, ruszinok és más nemzetiségek – történetét. A múzeum január eleje óta zárva van, mivel az épületben működő szakközépiskola nem hosszabbította meg a bérleti szerződést. (KISZO.NET)

ONLINE MAGYAR KLASSZIKUSOK

¶ Új szolgáltatással bővült a Digitális Irodalmi Akadémia (DIA), ezentúl a legjelentősebb klasszikus magyar szépirodalmi alkotások is ingyenesen hozzáférhetővé válnak a Petőfi Irodalmi Múzeum (PIM) digitális könyvtárában. A honlapon eddig 140 kortárs, illetve elhunyt, de még szerzői jogvédelem alá eső író, költő életművét érthették el az olvasók, ám a PIM és az Osiris Kiadó együttműködésének eredményeként csaknem 250 kötet válik elérhetővé a digitális könyvtárban: többek között II. Rákóczi Ferenc, Arany János és Kosztolányi Dezső művei. (MTI)

TIKTOKON A PIM

¶ Petőfi Sándor gatyába' táncol a Petőfi Irodalmi Múzeum TikTok-profilján. A tiszteletlennek tűnő, humoros animációs sorozat

múzeum-pedagógiai célokat szolgál: az internetes platformon sok időt töltő tinikhez igyekszik közelebb hozni a múzeumot és névadóját. A rövid, jópofa, laza, csattanóra épülő kis szösszeneteket Felvidéki Miklós rajzolta meg. A múzeum csapata jól ismerte fel a mobil videomegosztó sajátos műfaji követelményeit (elborzasztó kísérleteket látni éppen elég), s ezzel az Uffizi, a Prado, a Rijksmuseum, a Met, a Black Country Living Museum nyomdokán bekerült abba a nem túl népes múzeumi csapatba, mely a 2020-as pandémia óta sikeresen kísérletezik e felületen. (MC)

MÚZEUMI ÉRTÉKESÍTÉSEK

¶ A British Museum egy új francia startup, a La Collection segítségével árulja Hokusai munkáinak NFT-jeit, köztük a The Great Wave Off Kanagawa (1831) című filmet. Az eladás a British Museum japán művész munkáit bemutató kiállításával összhangban történik, részben a világvárvány hatásainak kompenzálása miatt, de a múzeum ezáltal új, fiatalabb közönséget is el akar érni. A Nagy Hullámból csak két NFT-t kínálnak, és ezek „ultraritkának” számítanak, a többi alkotás ezer és tízezer példányban is elérhető lesz. Kínált már NFT-t a manchesteri Whitworth Galéria, a szentpétervári Ermitázs Múzeum és az Uffizi Galéria is.

¶ A The Metropolitan Museum of Art (Met) 219 fénykép értékesítésével próbálja enyhíteni a járvány okozta 150 milliós dolláros bevételkiesését. Legfontosabb tételekként Roy Lichtenstein, Frank Stella és Robert Frank műveit, valamint polgárháborús fotók sokaságát adja el. A Met a Christie's aukciósházat bízta meg az események lebonyolításával, egymillió

dollár körüli értéket remélve az árverésekből. A Met más, sokkal fontosabb alkotások eladását is tervezi, köztük Pablo Picasso 1909-ben készült szobrát, amely szerelmét, Fernandé Olivier-t ábrázolja. (ARTNEWS.COM)

MEGNYÍLT A MUNCH MÚZEUM

¶ Norvégia egyik leghíresebb művésze Oslo városára hagyott alkotásait jobban szerette volna inkább kontextusban láttatni, mint önálló darabokként; ez a kívánsága halála után 77 évvel teljesült: a több mint 26 ezer műalkotás egy fedél alá költözött. A MUNCH a világ egyik legnagyobb múzeuma, amelyet egyetlen művésznek szenteltek. A szokatlan formájú, felül megdőlt 13 emeletes épületet a madridi Estudio Herreros tervezte. A művész leghíresebb képéből, a több verzióban megfestett *Sikolyból* több áll az új múzeum rendelkezésére, de egyszerre csak egyet mutatnak be közülük, mivel nagyon sérülékenyek. (THE NEW YORK TIMES)

RESTAURÁLJÁK A SÁNDOR-PALOTÁT

¶ 2011-ben az orosz állam úgy döntött, hogy a cári szecessziós stílusban berendezett, a második világháború és az azt követő szovjet időszak során nagyrészt megsemmisült cári rezidenciáját újjáépíti, és múzeumot hoz létre körülötte a Szentpéterváron kívüli Carszkoje Szeloban (ma Puskinváros). A kormány végül több mint 28 millió dollárt áldozott a projektre, 12 millió dollár pedig a múzeumtól és más adományokból származik. A palota működött már árveházként, nyaralóként, német főhadiszállásként, használta a haditengerészet, mielőtt megkezdődött a rekonstrukció.

A felújítás második szakasza a tervek szerint 2023-ra fejeződik be. (TNYT)

MEGNYÍLT A ZÜRICHI KUNSTHAUS

¶ A hatalmas új kocka, amelyet David Chipperfield brit építész tervezett, több mint kétszeresére növeli a zürichi múzeum kiállítóterét. A múzeum azonban nehéz örökséget tudhat magáénak, hiszen műtárgyainak egy része (203 alkotás) Emil Georg Bührle svájci iparosé volt, aki többek között fegyvereket adott el a náci Németországnak, de életének egyéb momentumai is jócskán árnyékot vetnek a múzeumra, többek között menekült zsidóktól vásárolt remekműveket, áron alul. A kiállítás kritikusai szerint a látogatók nem kapnak tájékoztatást a műalkotások – és egykori tulajdonosaik – múltjáról. (TNYT)

RESTITÚCIÓS HÍREK

¶ Különleges ceremónia keretében szolgáltatott vissza Franciaország 26, a gyarmatosítás idején ellopott értéktárgyat a nyugat-afrikai Beninnek. A műtárgyakat 1892-ben vitték el a francia gyarmatosítók eredeti helyükről. Ez volt az első hivatalos alkalom, amikor Franciaország eleget tett 2017-es ígéretének. A francia állam a múzeumépítéshez 35 millió eurós támogatást is ad Beninnek, ahol a tárgyakat végleg el fogják helyezni. A Cambridge-i Egyetem is visszaadta Nigériának azt a bronz kakasszobrot, amelyet a 19. században vittek magukkal az egykori Benini Királyságból a brit gyarmati haderők, több száz más műkinccsel együtt. Francia művészettörténészek becslése szerint Afrika kulturális örökségének körülbelül kilencven százaléka Európában van.

¶ Az Egyesült Államok visszaadta azt a három-ezer-ötszáz éves kőtáblát Iraknak, ami a világ legrégebből fennmaradt irodalmi szövegének, a Gilgames-eposznek részletét tartalmazza. A kőtábla egy kiskereskedelmi lánc, a Hobby Lobby Stores Inc. tulajdonában volt, amíg el nem kobozták tőlük, miután kiderült, hogy törvénytelenül került az országba. Irak további 17 ezer műemléket kapott vissza, amiket az utóbbi évtizedekben lophattak el onnan.

¶ Elefántcsontpart régóta keresett műalkotása-
i és egyéb értékes tárgyakat – köztük a „beszélő dobot” – kap vissza Franciaországtól.

¶ Majdnem nyolcvan év után visszakerült a közép-csehországi Konopiště kastélyba az az értékes 16. századi reneszánsz pajzs, amelyet a náciok vittek el a kastély fegyvergyűjteményéből a második világháború idején. A háború utáni időszakban az értékes tárgy a Philadelphai Művészeti Múzeum gyűjteményébe került, ahol hosszú kutatás után egy cseh történész találta meg.

¶ A norvégiai számik (lappok) visszakerék egy szakrális dobukat, melyet 1691-ben, egy boszorkányperben kobzott egy tőlük Dánia, s most a nemzeti múzeumban található. (MC)

MÚZEUMI AKADÁLYMENTESÍTÉS

¶ Hangos tárlatvezetéssel járhatják végig a jövőben a látássérültek a szegedi Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításait. A szolgáltatáshoz mindössze egy saját mobiltelefonra van szükség, amire a megfelelő applikációt kell csak letölteni. Az érdeklődők a *Móra Rengeteg – A zöld Móra* című irodalmi és a *Folyókn és földje* természettudományi állandó kiállításokban, továbbá a Vár és Kőtarban megtekinthető

Utazz a múltba című helytörténeti állandó kiállításon vehetik igénybe a szolgáltatást. (MC)

MEGÚJULÓ MUZEÁLIS LÉTESÍTMÉNYEK

¶ Felavatták a füzerradványi Károlyi-kastélyt, amelynek építészeti és funkcionális megújítása 2018 óta zajlik. A projekt több mint 3,1 milliárd forintból valósult meg, s már látogatható az épület, az 1930-as évek kastélyszállójának hangulatát megidéző interaktív kiállítás és az együttes hatalmas parkja.

¶ Bemutatták a székesfehérvári Szent István Király Múzeum 5,1 milliárd forintos állami támogatásból megújuló és bővülő Rendház-épületét. A beruházás jól halad, az épületben elkészültek a kivitelezők, már a vitrinek is érkeznek a jövő évi nagy Árpád-ház-kiállítás értékes műtárgyaihoz.

¶ A Szépművészeti Múzeum szobormásolataival megnyílt a teljeskörűen felújított és kibővített komáromi Csillagerőd. Az épületben a Szépművészeti Múzeum hányatott sorsú gipszmásolati gyűjteményének csaknem háromszáz darabja talált otthonra, az antikvitás korától a reneszánszig megidézve az európai szobrászat legkiemelkedőbb alkotásait. Az anyag nagy része több mint hét évtizede raktárba került, illetve szétszóródott az országban, és számos mű súlyosan sérült. Ez a tarthatatlan helyzet oldódott meg a mostani fejlesztéssel.

¶ Múzeumpedagógiai foglalkozásoknak, rendezvény történelem tanóráknak is helyszíne lehet a Bihari Múzeum megújult, akadálymentesített épületében megnyílt új tárlata. A kiállítás *A táj és az ember. Herpálytól a faluvárosig* címet viseli. (MC)

